

Anni Kälkäinen

SUOSITUSTA KIRJASTA SUOSITUKSI
ELOKUVA-ADAPTAATIOKSI?

Viestinnän koulutusohjelma
2015

SUOSITUSTA KIRJASTA SUOSITUKSI ELOKUVA-ADAPTAATIOKSI?

Kälkäinen, Anni
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Huhtikuu 2015
Ohjaaja: Merimaa, Henry
Sivumäärä: 38

Asiasanat: elokuva-adaptaatio, adaptaatio, kirjailija, kirja, teos

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin kirjallisen ilmaisun muuntamista elokuvalliseen muotoon. Tutkittiin syitä, miksi elokuva-adaptaatioita tehdään niin paljon, miten elokuva-adaptaatioksi muunnettava kirja valitaan ja miten kirjailija on mukana elokuva-adaptaation prosessissa.

Tutkittaviksi elokuva-adaptaatioiksi valittiin kolme nuorten aikuisten tällä hetkellä suosittua kirjailijaa ja heidän teoksiinsa perustuvat elokuva-adaptaatiot. Kirjailijat olivat Veronica Roth ja hänen Divergent-sarjansa, James Dashner ja hänen The Maze Runner -sarjansa sekä John Green ja hänen The Fault In Our Stars -kirjansa.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus koostui kirjallisista lähteistä ja tutkimusosuuden materiaali kerättiin Internetistä. Tähän opinnäytetyöhön käytetty tutkimusmateriaali koostui kirjailijoiden ja elokuva-adaptaatioiden ohjaajien haastatteluista, kirjailijoiden omista videoista ja blogipäivityksistä sekä lukijoiden ja katsojien mielipiteistä sosiaalisessa mediassa.

Elokuva-adaptaatio antaa kirjalle uuden merkityksen ja yhdessä ne luovat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Kirjojen lukijat haluavat myös nähdä ja verrata toisten näkemyksiä siitä, millaisena muut pitävät kirjan kuviteltua maailmaa. He haluavat selvittää millainen maailma oikeasti on, kun se tuodaan eloon.

FROM POPULAR NOVEL TO POPULAR FILM ADAPTATION?

Kälkäinen, Anni

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Media and Communications

April 2015

Supervisor: Merimaa, Henry

Number of pages: 38

Keywords: film adaptation, adaptation, author, novel

The purpose of this thesis was to study novels and film adaptations based on novels. In this thesis, there are discussions about the reasons behind the film adaptations. Why is there so many film adaptations nowadays and how the novels have been picked up to be an adaptation? How much the author of the novel has to say about the film adaptation and how much is the author part of the process?

In this thesis, there are three popular young adult authors and film adaptations based on their novels. Authors are Veronica Roth and her Divergent series, James Dashner and his The Maze Runner series, and John Green and his The Fault In Our Stars novel.

The theory of this thesis is based on written literature and the research of this thesis is based on the material in Internet. The research information has been collected from the interviews both, from the authors and from the directors of the film adaptations. The research information has been also collected from the videos and blog posts that the authors have made and from the opinions of the readers and followers in social media.

Film adaptation gives a new meaning and a purpose to the novel. Together, the film adaptation and the novel, create a whole new complementary. Readers also want to discuss and compare the worlds that they have created in their minds. They want to see what the fictional world looks like in the real life.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TUTKIMUSMENETELMÄ	6
3	ELOKUVA-ADAPTAATIO.....	7
3.1	Mikä se on?	7
3.2	Elokuva-adaptaation määrittely.....	8
3.3	Hyvä elokuva-adaptaatio	11
3.4	Kirjasta elokuvaksi	12
4	KIRJAILIJAT	13
4.1	Veronica Roth.....	13
4.1.1	Esittely.....	13
4.1.2	Divergent: juoni.....	14
4.1.3	Kirjasta elokuvaksi	14
4.2	James Dashner	15
4.2.1	Esittely.....	15
4.2.2	The Maze Runner: juoni.....	16
4.2.3	Kirjasta elokuvaksi	17
4.3	John Green.....	18
4.3.1	Esittely.....	18
4.3.2	The Fault In Our Stars: juoni.....	18
4.3.3	Kirjasta elokuvaksi	19
5	MUUTOKSET ELOKUVA-ADAPTAATIOISSA	20
5.1	Divergent.....	22
5.2	The Maze Runner	24
5.3	The Fault In Our Stars	25
5.4	Yhteenveto Rothin, Dashnerin ja Greenin kirjoihin perustuvien elokuva- adaptaatioiden muutoksista.....	26
6	VASTAANOTTO	27
6.1	Menestys.....	27
6.2	Kritiikki	29
6.2.1	Yleisö.....	29
6.2.2	Kriitikot	30
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	31
8	LOPUKSI.....	32
	LÄHTEET.....	35

1 JOHDANTO

Elokuvia, jotka pohjautuvat johonkin jo olemassa olevaan teokseen, kutsutaan elokuva-adaptaatioksi. Karkeasti katsottuna 1920-luvulta lähtien noin puolet elokuvista ovat elokuva-adaptaatiota (MacCabe 2011, 5).

Vuonna 2014 julkaistiin kolme suosittua elokuva-adaptaatiota, jotka perustuvat kolmen nuorten aikuisten kirjailijoiden teoksiin. Nuorten aikuisten kirjojen kohderyhmänä ovat 15-25 -vuotiaat. Veronica Rothin Divergent-sarjan ja James Dashnerin The Maze Runner -sarjan ensimmäiset osat sekä John Greenin The Fault In Our Stars -kirja olivat heidän ensimmäiset teokset, jotka muunnettiin elokuva-adaptaatioiksi. Vuonna 2015 julkaistaan Rothin ja Dashnerin sarjojen toisien osien, Insurgentin ja The Scorch Trialsin, sekä Greenin toisen kirjan, Paper Townsin, elokuva-adaptaatiot. (IMDb:n www-sivut 2015.)

Perehdyn opinnäytetyössäni tarkemmin prosessiin, miten suositusta nuorten aikuisten kirjasta päädytään elokuva-adaptaatioon. Pohdin miksi elokuva-adaptaatioita tehdään niin paljon ja pyrin selvittämään myös kirjailijan roolin elokuva-adaptaatiossa. Käytän opinnäytetyössäni laadullisen tutkimuksen perusteita, jotta pystyn rinnastamaan tutkimukseni aineistoja luotettavasti ja jotta pystyn käsittelemään aineistoa monipuolisesti.

Opinnäytetyöni tarkoitus on luoda kattava yleiskuva elokuva-adaptaatiosta ja sen tekemisestä. En perehdy elokuva-adaptaation tekniseen toteutukseen vaan enemmänkin syihin miksi niitä tehdään ja millainen on vaikuttava elokuva-adaptaatio. Pyrin löytämään vastauksen siihen, että onko elokuva-adaptaation oltava täysin identtinen kirjan kanssa vai onko parempi, jos elokuva-adaptaatio eroaa kirjasta. Haluan selvittää pidetäänkö elokuva-adaptaatiota ja sen alkuperäistä teosta yhtenä kokonaisuutena vai ovatko ne kaksi erillistä taiteen muotoa, jotka täydentävät toistensa merkitystä ja sanomaa.

Päädyin valitsemaan aiheen, koska minua kiinnostaa kirjat ja niistä tehdyt elokuva-adaptaatiot. Halusin selvittää tehdäänkö elokuva-adaptaatioita vain rahan takia vai onko siihen jokin syvempikin merkitys?

2 TUTKIMUSMENETELMÄ

Käytän opinnäytetyössäni laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään selvittämään yleiskuva käsiteltävään aiheeseen. Tutkimuksen tarkoitus on löytää vastaus kysymykseen ”mistä ilmiössä on kyse?”. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija kerää ympäriltään ja käytetyistä lähteistä tarvittavat tiedot, jotta ongelma eli tutkimuskysymys saadaan ratkaistua. (Kananen 2014, 60-63.) Opinnäytetyössäni pyrin selvittämään miksi elokuva-adaptaatioita tehdään niin paljon ja millainen on kirjailijan rooli elokuva-adaptaatiossa. Opinnäytetyöni on aineistotutkimus, jossa käytän keräämäni aineistoa löytääkseni vastaukset tutkimuskysymyksiini.

Rajasin ensin tutkimukseni kolmeen kirjailijaan ja heidän teoksiinsa. Valitsin Veronica Rothin *Divergent*-sarjan, James Dashnerin *The Maze Runner* -sarjan sekä John Greenin teoksen *The Fault In Our Stars*. Kaikki nämä kolme kirjailijaa ovat tällä hetkellä suosittuja ja jokaisen kirjailijan kirjaan perustuva ensimmäinen elokuva-adaptaatio julkaistiin vuonna 2014 ja toiset kirjailijoiden kirjoihin perustuvat elokuva-adaptaatiot julkaistaan vuonna 2015.

Rajattuani käsiteltävät teokset, ryhdyin etsimään niistä tietoa. Kokosin tutkimusaineistoni pääsääntöisesti Internetistä, koska kaikki nämä kolme kirjailijaa ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa ja myös yleinen keskustelu nuorten aikuisten elokuva-adaptaatioista on Internetissä. Luin ja katsoin monia kymmeniä kirjailijoiden haastatteluita. Haastattelut olivat lehti- ja nettiartikkeleita, videohaastatteluita paneeleissa ja erilaisissa tapahtumissa sekä elokuva-adaptaatioiden julkaisutilaisuuksien yhteydessä tehtäviä haastatteluita. Katsoin kirjailijoiden ja elokuvantekijöiden itse kuvaamia videoita. John Green esimerkiksi kuvaa videoita omalle Youtube-kanavalleen nimeltä *Vlogbrothers* ja on taltioinut sinne tapahtumia *The Fault In Our Stars* -elokuva-

adaptaation kuvauksista. Luin kirjailijoiden blogeja monen vuoden ajalta. Kirjailijat ovat kirjoittaneet blogeihinsa kirjojensa valmistumisprosessista kirjan alkuhetkistä lähtien. James Dashner on esimerkiksi luonut aikajanan kirjansa idean syntymisestä aina kirjan julkaisuun asti. Jotta aineistossani on myös lukijoiden ja katsojien mielipide, otin huomioon yleisön kommentit jokaisessa haastattelussa ja blogikirjoituksessa. Aktiiviset seuraajat osallistuvat keskusteluun kommentoimalla Youtube-videoihin, jättämällä kommentteja blogikirjoituksiin ja esittämällä kysymyksiä suoraan kirjailijoille. Toki viralliset haastattelut ja artikkelit ovat luotettavampia lähteitä, mutta käsiteltäessä aihetta, jonka seuraajat ovat nuoria aikuisia ja jotka ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa, katsoin tärkeäksi sisällyttää tutkimusaineistooni seuraajien suorat mielipiteet ja kontaktit kirjailijoiden kanssa. Olen myös itse lukenut kaikki kirjailijoiden kirjat, jotka sisällytän opinnäytetyöhöni ja katsonut kaikki elokuva-adaptaatiot, jotka ovat jo julkaistu.

Suhteutan kaikki keräämäni aineistot myös kirjallisiin lähteisiin, teoriaan elokuva-adaptaatiosta. Laadulliseen tutkimukseen tarvitaan muitakin tietolähteitä kuin vain itse tutkimusongelman ratkaisemiseen kerätty tutkimusaineisto. Hyvässä laadullisessa tutkimuksessa osataan käsitellä löydettyä aineistoa monipuolisesti ja syvällisesti. Löydetty aineisto pitää myös tiivistää ja siitä pitää pystyä luomaan järkevä kokonaisuus. (Kananen 2014, 66, 106, 119.)

3 ELOKUVA-ADAPTAATIO

3.1 Mikä se on?

Sanakirja määrittelee sanan adaptaatio kolmella eri tavalla. Adaptaatio on lopputulos jostain prosessista, jossa jotain on pitänyt muuntaa, jotta lopputulos olisi toivottu. Adaptaatio on muunnos, joka on tehty pohjautuen jo johonkin olemassa olevaan asiaan. Se voi esimerkiksi olla kirja, näytelmä tai vaikka runo. Kolmas määritelmä on biologinen. Se on monen muutoksen summa, jonka seurauksena jokin tietty eliö pystyy selviytymään ympäristössään paremmin. (Oxford Dictionariesin [www](http://www.oxforddictionaries.com)-sivut 2015.) Kun puhutaan tarkemmin elokuva-adaptaatiosta, puhutaan elokuvasta, joka

pohjautuu jo johonkin olemassa olevaan kirjoitettuun teokseen, yleisimmin kirjaan (MacCabe 2011, 3).

Adaptaatioita on tehty jo vuosisatojen ajan. Tiedetään, että keskiajalla 500-luvusta alkaen, aina Renessanssin aikaan 1500-luvulle asti esimerkiksi Chaucersin *The Knight's Tale* ja Shakespearen näytelmät, ovat teoksia, joissa on käytetty jo olemassa olevaa materiaalia. (MacCabe 2011, 3-4.) Elokuva-adaptaatioista taas tiedetään, että jo viktoriaanisena aikana, 1800-luvulla, oli suosittua tehdä muunnoksia. Muunnoksia tehtiin esimerkiksi kirjoista, näytelmistä, maalauksista ja runoista. Muunnokset saattoivat olla myös mitä tahansa: kirjasta tehtiin näytelmä, maalauksesta runo ja sitten taas näitä muunnoksia muutettiin johonkin toiseen muotoon. (Hutcheon 2012, 13.)

Elokuva-adaptaatiosta puhuttaessa, puhutaan useasti myös intertekstuaalisuudesta. Intertekstuaalisuuden avulla pystytään määrittämään elokuva-adaptaation ideologia ja tapa lähestyä siihen käytettyä teosta. Tärkeää on se, miten jokin tietty teos on valittu muunnettavaksi ja tapa, miten elokuva-adaptaatio viestii alkuperäisen teoksen kanssa. Ei ole niin tärkeää, että elokuva-adaptaatio on täysin identtinen alkuperäisen teoksen kanssa. (McFarlane 1996, 10.)

3.2 Elokuva-adaptaation määrittely

Teoreettisesti elokuva-adaptaatioita voidaan jaotella monella eri tavalla. Susan Hayward (2010, 12) jaottelee kirjat ja niiden elokuva-adaptaatiot kolmeen eri ryhmään: kirjallisuuden klassikot ja klassikoiden lailla käyttäytyvät adaptaatiot, suoraan lähteestä elokuvakankaalle päätyvät teokset sekä suositut fiktiiviset kirjat ja niiden elokuva-adaptaatiot. Näistä kolmesta ryhmästä keskimäinen on kaikista lojaalein alkuperäisteokselle – tosin nämäkin muunnokset voivat olla päivitettyjä versioita alkuperäisteoksesta.

Klassikoiksi muodostuneissa elokuva-adaptaatioissa on tärkeä pysyä lojaalina ja mahdollisimman yksityiskohtaisena alkuperäiselle teokselle. Klassikoista tehdyt elokuva-adaptaatiot pohjautuvat yleensä historiallisiin tapahtumiin ja aikoihin. Kun tällaisesta klassikosta tehdään elokuva-adaptaatio, on aihe jo vanha, kun se päätty val-

kokankaalle. Klassikot ovat suosittuja elokuva-adaptaatioita niiden historiallisen ja kulttuurisen opetuksen takia sekä myös niiden nostalgisuuden ja nautinnollisuuden takia. Klassikoista tehdyt elokuva-adaptaatiot opettavat katsojille myös kirjallisuuden historiasta. (Hayward 2010, 12, 15-16.)

Rothin, Dashnerin ja Greenin kirjat sekä niiden elokuva-adaptaatiot kuuluvat Haywardin jaottelun kolmanteen osaan eli suosittuihin fiktiivisiin elokuva-adaptaatioihin. Suositut fiktiiviset elokuva-adaptaatiot eivät ole yhtä tarkkoja yksityiskohtien kanssa kuin klassikot. Yleensä myöskään fiktiiviset elokuva-adaptaatiot eivät ole yhtä tunnettujen ja suosittujen tekijöiden tuotantoja. Se ei kuitenkaan tarkoita etteivätkö tällaiset elokuva-adaptaatiot olisi menestys. Pienemmällä budjetilla, hyvällä tuotantotiimillä ja uskottavilla näyttelijöillä fiktiiviset elokuva-adaptaatiot ovat olleet viime vuosina suurmenestys elokuva-alalla. (Hayward 2010, 15-16.) Menestyksestä kertoo myös se, että esimerkiksi Rothin ja Dashnerin kirjoihin perustuvien toisien osien elokuva-adaptaatiot, *Insurgent* ja *The Scorch Trials*, tulevat teattereihin vuonna 2015. Myös Greenin toiseen yksittäiseen kirjaan, *Paper Townsiin*, perustuva elokuva-adaptaatio julkaistaan vuonna 2015.

Yksittäisiin kirjoihin perustuvat elokuva-adaptaatiot käsittelevät usein jotain ajankohtaista ja keskusteltua aihetta. Tällaiset adaptaatiot ovat helposti lähestyttäviä. (Hayward 2010, 16.) Greenin *The Fault In Our Stars* –kirja käsittelee syöpää ja sitä, kuinka syöpäkin sairastavat nuoret ovat tavallisia nuoria, tavallisten nuorten ongelmien kanssa.

Haywardin jaottelu on hyvä, kun elokuva-adaptaatiota käsitellään kirjan pohjalta, mutta kun jaottelu tehdään elokuva-adaptaatioon viitaten, paremman jaottelun on luonut kirjailija Geoffrey Wagner vuonna 1975. Kirjailijat Brian McFarlane (1996, 10-11) ja Thomas Leitch (2007, 94) käyttävät Wagnerin luomaa jaottelua tavoista, miten elokuva-adaptaatiossa voidaan ottaa huomioon alkuperäinen teos. Wagnerin jaottelun ensimmäinen ryhmä on nimeltään *transposition*, jossa kirja on muunnettu elokuvaksi ilman selvää, näkyvää muutosta. Toista kategoriata Wagner kutsuu *commentaryksi*, jossa alkuperäisestä teoksesta on otettu joitakin vaikutteita joko tarkoituksella tai tahattomasti, kuitenkin käyttämällä niitä kunnioittaen alkuperäistä teosta. Kolmas kategoria on *analogy*, jolla Wagner viittaa elokuva-adaptaatioon, jossa on

tietoisesti muutettu alkuperäistä teosta ja luoto sen pohjalta täysin oma ja itsenäinen elokuva.

Oman teoriansa tukemiseksi McFarlane (1996, 11) on ottanut Wagnerin jaottelun ohelle myös elokuvateoreetikko Dudley Andrew'n sekä kirjailijoiden Michael Klein ja Gillian Parkerin kehittämät jaottelut. Andrew käsittelee elokuva-adaptaation ja sen lähdeteoksen merkitystä pohjaten jaottelun lainaamiseen, risteytykseen ja uskolliseen muunnokseen. Michael Klein ja Gillian Parker jaottelevat elokuva-adaptaatiot kolmeen eri ryhmään, pohjaten jaottelun muunnoksen laatuun ja määrään. Ensimmäisenä on uskollisuus alkuperäiseen teokseen, jotta luottamus säilyy. Toisena on elokuva-adaptaatio, jossa on tietoisesti säilytetty jotain ja poistettu jotain alkuperäiseen teokseen nähden. Kolmas ryhmä taas on elokuva-adaptaatio, jonka pohjana on käytetty jotain teosta ja sen pohjalta on luotu täysin uusi kokonaisuus.

Wagnerin jaottelulla Rothin Divergent-sarja ja Dashnerin The Maze Runner -sarja ovat commentary-elokuva-adaptaatioita, koska niissä on säilytetty alkuperäisen teoksen idea, mutta silti joitain kohtia on tietoisesti muutettu elokuvaan paremmin sopiviksi. Andrew'n jaottelussa Rothin ja Dashnerin teosten elokuva-adaptaatiot ovat risteytyksiä, sekä Kleinin ja Parkerin jaottelussa uskollisia elokuva-adaptaatioita, joissa on muutettu joitakin kohtia alkuperäiseen teokseen nähden. Greenin The Fault In Our Stars -kirjaan perustuva elokuva-adaptaatio on Wagnerin jaottelussa transposition eli mitään selvää tai merkittävää muutosta ei olla tehty alkuperäiseen teokseen nähden. Andrew'n sekä Kleinin ja Parkerin jaotteluissa The Fault In Our Stars kuuluu uskolliseen muunnokseen, jossa luottamus ja alkuperäisen teoksen idea säilyvät.

Samoin kuin itse sanaa adaptaatio on hankala määritellä, sama on myös elokuva-adaptaation määrittämisen kanssa. Jaotellaan elokuva-adaptaatioita miten vain, selvää on se, että yhtä ja samaa jaottelutapaa ei ole. Jokainen elokuvakriitikko ja -analyytikko käyttävät sellaista jaottelua, mikä sopii heidän tarpeisiinsa parhaiten.

3.3 Hyvä elokuva-adaptaatio

Millainen on hyvä elokuva-adaptaatio? Hyvä elokuva-adaptaatio on elokuva, jota ei ole kopioitu täysin identtisesti alkuperäisestä teoksesta. Hyvä elokuva-adaptaatio on sellainen, jossa on onnistuttu löytämään eri tavat esittää tärkeä asia ja sanoma kuin alkuperäisessä teoksessa. Sitä on kehitetty ja sillä on jokin syvempikin merkitys kuin olla vain muunnos jostain muusta teoksesta. Se on myös samalla oma, itsenäinen elokuva. Elokuva-adaptaatioiden ei myöskään ole pakollista olla samalla tasolla alkuperäisen teoksen kanssa. Keskinertaisesta kirjasta voidaan tehdä menestynyt elokuva-adaptaatio – ja samalla periaatteella menestyskirja voidaan tuhota huonolla adaptaatiolla. (Jameson 2011, 217; MacCabe 2011, 17, 23.) Wright (2011, 177) käyttää englantilaisen elokuvakriitikko Samuel Taylor Coleridgen lausuntoa elokuva-adaptaation ja sen alkuperäisen lähteen suhteesta. Coleridge on sanonut, että alkuperäisen teoksen eli kirjan ei tarvitse maistua millekään, mutta kirjasta tehdyn elokuva-adaptaation täytyy maistua musteelle, sen alkuperäiselle idealle. Linda Hutcheon (2006, 1-2) aloittaa kirjansa lainaamalla kirjailija John Northin mielipidettä, jossa hän sanoo, että hyvästä ja monipuolisesta kirjasta on vaikeampi kirjoittaa käsikirjoitus. Jos käsikirjoitus on epäonnistunut, sen näkee myös lopullisesta elokuvasta.

Elokuvaa varten kirjaa on jouduttu muokkaamaan paljon: siitä on jouduttu poistamaan kohtauksia, kirjan ympäristöä ja tunnelmaa on muutettu. Elokuva-adaptaatiosta on parempi leikata pois joitakin kohtauksia elokuvan tarinan kulun ja elokuvan keston takia. Hyvä ja monipuolinen elokuva-adaptaatio on sellainen, jossa on keskitytty vaikuttamaan kirjassa käytäviin aiheisiin ja jossa on keskitytty tutkimaan eri tasoja kirjan ja elokuva-adaptaation välillä. Elokuva-adaptaatiot luovat kirjalle ja sen hahmoille uuden ja moniulotteisemman elämän. Elokuvalla on mahdollisuus vaikuttaa ja kerrostaa kirjan aiheita enemmän, sillä elokuvassa on sekä kuva että ääni, kirjassa on vain teksti. Kirjassa pystytään kuvailemaan ympäristöä ja tapahtumia monipuolisesti sanoin, kun taas elokuvassa ympäristö ja tarinan kulku näytetään katsojalle. (Hayward 2010, 12; Murray 2011, 111; Patterson 2011, 132; Wright 2011, 176.)

Elokuva-adaptaatio on tuotantoyhtiön luova näkemys kirjasta ja kirjailijan alkuperäisestä ideasta. Elokuva-adaptaatiolla pyritään vastaamaan yleisön odotuksiin ja asenteisiin. Se voi kuitenkin olla vaikeaa, sillä jokainen kirjan lukija määrittelee kirjan

itselleen sopivaksi kokonaisuudeksi ja jokaisella on oma tulkinta tarinasta. Samalla, kun elokuva-adaptaatiosta pyritään tekemään sellainen, joka miellyttää lukijoita ja katsojia, pitää ajatella myös elokuvan kaupallista arvoa. Elokuvesta pitää tehdä houkuttava ja laajalle katsojakunnalle suunnattu kokonaisuus. Kirjasta luodaan moniulotteinen, kiinnostavampi ja nopeatempoisempi versio elokuva-adaptaationa. (Loucks 2011, 145; Murray 2011, 94; Patterson 2011 131-132.)

Vaikka elokuva-adaptaatioita tehdään paljon, saavat ne osakseen myös paljon kritiikkiä ja ennakkoluuloja. Erityisesti yksittäisiin kirjoihin perustuvat elokuva-adaptaatiot luokitellaan heti alempiarvoisiksi kuin itsenäiset elokuvat. Tuntemattomampia elokuvantekijöitä ja näyttelijöitä sekä pientä budjettia arvostellaan jo ennen kuin elokuva on saanut ensi-illan. Myös elokuva-adaptaation huono ennakkomaine saattaa vaikuttaa lopulliseen arvioon. Elokuvaa-adaptaatio on epäonnistunut täysin, jos sen arvellaan alentavan alkuperäisen kirjan arvostusta. (Hutcheon 2006, 2-3.) Tarkemmin kritiikkiä ja yleisön suhtautumista käsitellään luvussa 6.

3.4 Kirjasta elokuvaksi

Miksi elokuva-adaptaatioita tehdään niin paljon? Yleiset käsitykset elokuva-adaptaatioista ovat huonoja: ne ovat keskinkertaisia elokuvia ja ne alentavat alkuperäisen teoksen mainetta (Hutcheon 2006, 4). Suunnilleen puolet nykypäivän elokuvista ovat adaptaatioita. Alkuperäisten elokuvien rinnalla elokuva-adaptaatiot tuovat suuren määrän katsojia ja näin ollen arvokkaita tuloja koko elokuva-alalle. (Andrew 2011, 35-36.)

1990-luvulta lähtien elokuva-adaptaatiot ovat olleet yksi suosituimmista elokuvamuodoista. Elokuvaa-adaptaatiot ovat taloudellisesti turvallinen valinta. Suosittujen kirjojen elokuva-adaptaatioilla on suuri kaupallinen arvo, sillä uskollinen seuraajakunta tulee joka tapauksessa myös katsomaan elokuvan lukemastaan ja pitämästään kirjasta – oli se sitten millainen tahansa. Kaupallisen arvon lisäksi elokuvantekijät ottavat kaiken hyödyn irti kirjan luomasta edusta. Kirjailija on luonut koko maailman myös elokuvaa varten, tuotantoyhtiön tarvitsee muokata kirjan maailma visuaaliseen muotoon, mutta alkuperäinen ideointi on jo tehty. Tarina on jo myös testattu etukä-

teen: toimivatko juoni, maailma ja hahmot kuinka hyvin? Elokuvantekijät luottavat kirjan luomaan suosioon. Kirjan muuntaminen elokuva-adaptaatioksi vaatii luovaa ajattelua, mutta tärkeimpänä kriteerinä on kirjoitetun maailman tulkinta ja kyky luoda maailma uudelleen visuaalisesti, kuitenkin säilyttäen mielenkiinto ja tunnelma niin kuin se on ollut kirjassakin. (McFarlane 1996, 7-8; Hutcheon 2006, 5.)

Kirjan lukijat ja elokuva-adaptaation katsojat haluavat nähdä millaiseksi kirjan kuviteltu maailma on luotu, millainen maailma oikeasti on. Kun on lukenut kirjan ja kuvitellut kaiken omaan mieleensä, lukijalle kasvaa mielenkiinto verrata omia ja elokuvantekijöiden näkemyksiä kuvitteellisesta maailmasta. (McFarlane 1996, 7.) Yhdessä kirja ja elokuva-adaptaatio luovat kokonaisuuden.

Vanhoista ja suosituista elokuva-adaptaatioista on myös turvallista tehdä uusia versioita, sillä niitä tullaan katsomaan todennäköisemmin kuin kokonaan uutta ja alkupeleistä, tuntematonta elokuvaa. Toisinaan vanhoista elokuva-adaptaatiosta voidaan tehdä myös uusia versioita, koska ei haluta hyvän ja suosituksen lopputta. (Hutcheon 2006, 9.)

4 KIRJAILIJAT

4.1 Veronica Roth

4.1.1 Esittely

Veronica Roth on kirjailija, jonka esikoisteos *Divergent* julkaistiin vuonna 2011, kun Roth oli 22-vuotias. Roth sai idean *Divergent*-sarjaan ollessaan vielä opiskelemaan Northwesternin yliopistossa Evanstonissa, Chicagon pohjoisosissa. Roth suoritti psykologian kurssia, jossa käytiin läpi erilaisia altistumisteorioita pelkojen hoitoon. Tästä Roth sai idean kirjasarjan päähenkilöiden, Dauntlessien, luomiseen. Hänen mukaansa olisi mielenkiintoista nähdä miten jonkin tietyn ryhmän päätavoite on päästä

yli omista peloistaan ja kuinka jokin tietty ryhmä tottelee johtajiensa käskyjä omasta mukavuusalueestaan huolimatta. (Roth 2011a; Bazer 2014.)

Divergent-kirjasarjan ensimmäisen osa Divergent julkaistiin vuonna 2011, toinen osa Insurgent vuonna 2012 ja kolmas osa Allegiant vuonna 2013. Vuonna 2014 Roth julkaisi neljännen kirjan Four: A Divergent Story Collection, jossa on koottu lyhyitä novelloita sarjan kohtauksista toisen päähenkilön, Fourin näkökulmasta. (Goodreadsin www-sivut 2015.)

4.1.2 Divergent: juoni

Divergent on dystopiasarja. Dystopiolla tarkoitetaan maailmaa, joka sijoittuu tulevaisuuteen ja on seuraus yhteiskunnasta, jossa on tapahtunut jokin katastrofi. Divergentin yhteiskunta on jaettu viiteen eri ryhmään, perustuen ihmisten persoonallisuuteen: Abnegation (epäitsekkäät), Amity (rauhaa rakastavat), Candor (rehelliset), Erudite (viisaat) sekä Dauntless (rohkeat).

Divergentissä seurataan nuorta 16-vuotiasta naista, Beatrice Prioria, joka on elänyt tämän astisen elämänsä vaatimattomasti Abnegationin ryhmässä. 16 vuotta täytettyään jokainen nuori osallistuu kokeeseen, jonka tarkoitus on auttaa päätöksessä, jossa nuorten tulee valita ryhmä, johon he haluavat kuulua tulevaisuudessa. Tris läpikäy kokeen, mutta sen tulos on erilainen kuin muilla. Tris on divergentti. Hän on yhteensopiva kolmeen eri ryhmään, vaikka jokaisen pitäisi sopia vain yhteen. Divergent-sarjassa seurataan, kuinka Trisin tekemä valinta muuttaa hänen koko elämänsä ja kuinka samaan aikaan koko yhteiskunta mullistuu divergenttien yleistyessä. Divergentit eivät sovi nykyisessä yhteiskunnassa mihinkään ryhmään ja sitä pidetään uhkana.

4.1.3 Kirjasta elokuvaksi

Roth oli liikkeellä kirjansa ja ideansa kanssa oikeaan aikaan. Kustantajat olivat etsimässä dystopiaan perustuvia kirjoja ja Roth sai nopeasti sopimuksen kustantajalta HarperCollinsilta. (Becker 2014.)

Samoin kuin kirjan, niin myös elokuva-adaptaation kanssa Rothilla kävi tuuri. Tuotantoyhtiöt etsivät uutta menestyssarjaa, josta tehdä elokuva-adaptaatio. Menestyssarjat Harry Potter ja Twilight olivat lyöneet läpi ensin kirjoina ja sitten elokuvina, ja tälle etsittiin jatkoa. Tuotantoyhtiö Summit Entertainment teki elokuva-adaptaatiot Twilightista ja se päätti ottaa riskin myös Divergentin kanssa. Summit Entertainment osti oikeudet Divergentin elokuva-adaptaation tekoon vuonna 2011, jo ennen kuin kirjaakaan oli julkaistu. (Brissey 2011; Crowder 2013.)

Elokuvantekoon Roth ei osallistunut, mutta tuotantoyhtiö kysyi häneltä paljon neuvoja ja tarkentavia kysymyksiä. Roth vieraili muutamia kertoja elokuva-adaptaation kuvauksissa, mutta samaan aikaan, kun Divergentiä kuvattiin, viimeisteli Roth sarjan kolmatta osaa, Allegiantia. Roth rakastaa elokuvia ja ihailee niiden tekijöitä, mutta ei näe itseään tekemässä elokuvia. Hän oli iloinen, kun sai olla osana Divergent-elokuvan tiimiä, mutta jätti elokuvanteon ammattilaisille. (Roth 2011b; Pais 2014.)

Kirja-sarjan ensimmäisen osan, Divergentin, elokuva-adaptaatio julkaistiin vuonna 2014 ja toinen osa, Insurgent, tulee Suomessa teattereihin huhtikuussa 2015 (IMDb:n www-sivut 2015).

4.2 James Dashner

4.2.1 Esittely

James Dashner on julkaissut tähän mennessä yhteensä 16 kirjaa. Suosituimmaksi Dashnerin kirjoista on kohonnut The Maze Runner -sarja. Sarjassa on kolme varsinaista kirjaa ja kaksi samaan aiheeseen liittyvää lisäkirjaa. Itse trilogia koostuu vuonna 2009 julkaistusta kirjasta The Maze Runner, vuonna 2010 julkaistusta kirjasta The Scorch Trials sekä vuonna 2011 julkaistusta kirjasta The Death Cure. Vuonna 2012 Dashner julkaisi neljännen kirjan The Kill Order, joka kertoo tapahtumista, jotka johtivat The Maze Runneriin ja uusin, vuonna 2016 julkaistava viides kirja, The Fever Code tulee kertomaan sivuhahmojen elämästä. (Wickman 2014; Goodreadsin www-sivut 2015.)

Kun vuonna 2005 Dashner sai kirjasarja Jimmy Fincher Sagan valmiiksi, hän päätti tehdä jotain suurempaa. Dashnerin neljä ensimmäistä kirjaa olivat pienen, alueellisen kustantajan julkaisemia kirjoja ja Dashner päätti, että seuraava kirja olisi valtakunnallinen tai jos se ei onnistuisi, palaisi hän takaisin kirjanpitäjäksi. The Maze Runnerin idea syntyi eräänä iltana, kun Dashner oli menossa nukkumaan. Hän sai idean yhteisöstä, jossa nuoret pojat ovat suljettuna labyrinttiin ja jossa heille tehdään kamalia kokeita. Kun ensimmäinen versio kirjasta oli valmis, Dashner ryhtyi etsimään kustantajaa – ja sai useita kieltäytymisiä. Dashner teki kirjaan lukuisia muutoksia ja kirjoitti sitä uudelleen. Lopulta vuonna 2008, useiden muutosten ja hylkäysten jälkeen, kustannusyhtiö Random House kiinnostui kirjasta ja teki sopimuksen Dashnerin kanssa. (Dashner 2008; Dashner 2014; Misra 2014.)

Alun hankaluuksien jälkeen Dashnerin sarjasta tuli menestys. Dashner on itse sanonut, että ensimmäisen osan julkaisu osui hyvään kohtaan, sillä samaan aikaan dystopiamaailmaan perustuvat kirjasarjat tulivat suosioon. Suzanne Collinsin The Hunger Games julkaistiin samaan aikaan Dashnerin kirjan kanssa ja yhdessä ne lajiteltiin dystopia-genreen. Tämä jaottelu sopi Dashnerille, sillä toistensa tuella molemmista kirjasarjoista tuli menestys. (Whyte 2013a.)

4.2.2 The Maze Runner: juoni

The Maze Runner seuraa joukkoa poikia, jotka ovat suljettuna labyrinttiin. Kahden vuoden ajan poikia on ilmestynyt labyrintin sisään, The Gladeen, tasaisella tahdilla. Sarjan päähenkilö, Thomas, on kuitenkin viimeinen poika, joka ikinä saapuu Gladeaukiolle. Jokaisen aukiolle saapuneen pojan, Gladersin, muisti on pyyhitty ennen saapumista, eikä kukaan heistä muista menneisyydestä mitään, eikä sitä miksi ovat joutuneet labyrinttiin.

Pian Thomasille ja muille Gladerseille selviää, että ovat osa suurempaa koetta, jonka suunnittelussa ja toteutuksessa myös Thomas on ollut mukana. The Maze Runnerissa seurataan, kuinka Thomas muiden Gladersien kanssa pyrkii pääsemään pois labyrin-

tista, pois WICKEDin ylläpitämästä kokeesta, mutta loppupeleissä heille selviää, että labyrintti on vasta alkua jollekin paljon suuremmalle.

4.2.3 Kirjasta elokuvaksi

Dashner rakastaa elokuvia. Hän kirjoitti The Maze Runnerin kuin se olisi tehty elokuvaksi. Dashner visioi tarinan elokuvalliseksi ja loi kirjan hahmot kuvitteellisen maailman ympärille. Dashnerin mielestä maailma on tärkeä lähtökohta ja hahmot adaptoituvat ja muovautuvat sen ympärille. Dashnerille The Maze Runner -menestys on ollut unelmien täyttymys, eikä hän ole osannut kuvitella mitään vastaavaa. Kirjan näkeminen valmiina elokuvana on ollut Dashnerin tähän astisen uran kohokohta. (Blunt 2014; Sproull 2014; Zalben 2014.)

Vuonna 2010 Dashner myi The Maze Runnerin oikeudet tuotantoyhtiö 20th Century Foxille, elokuva-adaptaatiota varten. Tätä tuotantoa ei kuitenkaan koskaan aloitettu. Vuonna 2012 Fox aloitti tuotannon uudelleen ja uusi ohjaajalupaus Wes Ball palkattiin ohjaamaan elokuva-adaptaatiota. (Billington 2012; Whyte 2013b.)

Dashner sai olla mukana elokuvan taiteellisessa tiimissä ja häntä arvostettiin The Maze Runner -maailman luojana. Dashneriltä kysyttiin tarkentavia kysymyksiä ja hänen mielipidettään kuunneltiin. Dashner on kiitollinen siitä, kuinka paljon ohjaaja Ball halusi hänet osalliseksi ja kuinka paljon Ball otti huomioon hänen näkemystään. (Clyde, Poppleton & Linnell 2014; Misra 2014.)

James Dashnerin kirjasarjan ensimmäinen osa, The Maze Runner, julkaistiin elokuva-adaptaationa vuonna 2014 ja toinen osa The Scorch Trials julkaistaan syksyllä 2015 (IMDb:n www-sivut 2015).

4.3 John Green

4.3.1 Esittely

John Green on tähän mennessä kirjoittanut kuusi kirjaa, jotka kaikki ovat suunnattu nuorille aikuisille. Greenin mukaan nuorten aikuisten kirjat ovat mielenkiintoisempia, eikä hän näe itseään kirjoittamassa aikuisten kirjoja. Nuorten aikuisten kirjoissa saa käyttää enemmän mielikuvitusta. Greenin kaikki kirjat ovat menestyneitä ja ne ovat saaneet monia tunnustuksia vuosien varrella. Suosituimmaksi Greenin kirjoista muodostui hänen neljäs teoksensa, *The Fault In Our Stars*, joka julkaistiin vuonna 2012. Green kirjoitti kirjaa kymmenen vuoden ajan, kunnes lopulta se oli Greenin mielestä tarpeeksi hyvä julkaistavaksi teokseksi. Kirjoittamisen ohella John Green tekee videoita Youtubeen veljensä Hank Greenin kanssa. He aloittivat videoiden teon vuonna 2007 kanavalle Vlogbrothers. (Greenin www-sivut 2015.)

Lopulliseen muotoon *The Fault In Our Stars* -kirja muovautui vuonna 2010, kun yksi hänen Nerdfighter-seuraajansa ja ystävänsä, Esther, kuoli syöpään. Green oli läheinen Estherin ja hänen perheen sekä ystävien kanssa. Green ei suoraan adaptoinut Estherin tarinaa *The Fault In Our Stars*iin, mutta otti siitä paljon vaikutteita. Kirjan kirjoittaminen oli Greenille myös yksi terapiatapa päästä yli Estherin kuolemasta. Pystyäkseen samaistumaan ja kirjoittamaan kirjan kuolemasta ja ikuisesta ystävyystä, Greenistä oli myös tärkeää olla itse isä. Oman pojan syntyminen vuonna 2010 auttoi Greeniä ymmärtämään vanhemman ja lapsen välisen suhteen merkityksen, kuinka rakkaus ja ikuinen side eivät katoa edes kuoleman myötä. Se auttoi Greeniä kirjoittamaan tarinan Hazelista ja Augustuksesta sekä heidän pienestä ikuisesta rakkaudestaan, joka säilyy vaikka toinen kuolee. (Greenin www-sivut 2015.)

4.3.2 *The Fault In Our Stars*: juoni

The Fault In Our Stars kertoo nuorista, jotka kamppailevat syövän kanssa. *The Fault In Our Stars* kertoo myös nuorista, jotka elävät tavallista elämää. Hazel ja Augustus tapaavat syöpävertaistukiryhmässä, tutustuvat ja rakastuvat. Vaikka he elävät epätie-

toisuudessa kuoleman kanssa, ovat he silti nuoria, joilla on normaalit nuorten haaveet ja ongelmat.

Hazel ja Gus matkustavat yhdessä Amsterdamiin selvittääkseen Hazelin lempikirjan, *An Imperial Afflictionin*, oudon lopun merkitystä ja sitä, mitä kirjan jälkeen tapahtuu. Matkasta muodostuu Hazelin ja Gusin oma pieni, yhteinen ja ikuinen rakkaustarina.

4.3.3 Kirjasta elokuvaksi

Usean Greenin kirjan muuntamisesta elokuvaksi on ollut puhetta vuosien varrella, mutta *The Fault In Our Stars* oli ensimmäinen, jota oikeasti ruvettiin tekemään (Greenin [www-sivut](#) 2015). Vuonna 2012 tuotantoyhtiö Fox 2000 osti oikeudet Greenin teoksen muuntamiseen elokuva-adaptaatioksi (Deahl 2012). Vuotta myöhemmin, tammikuussa 2013, Josh Boone palkattiin ohjaamaan elokuva ja tästä elokuvaprosessi sai alkunsa. Boonen mielestä *The Fault In Our Stars* on rakkaustarina, eikä vain syövästä kertova elokuva. Boone on sanonut, että ”syöpä on jäävuori, johon tullaan törmäämään lopussa, mutta se ei ole elokuvan todellinen tarkoitus. Elokuva kertoo rakkaudesta laivalla”. (Bernstein 2014.)

Green oli mukana *The Fault In Our Stars* -elokuva-adaptaation kuvauksissa melkein joka päivä. Hän sai sanoa oman mielipiteensä ja tuotantoyhtiölle oli tärkeää, että Green oli mukana, hänelle esimerkiksi lähetettiin monia käsikirjoituksia ennen kuin oikeat käsikirjoittajat, Scott Neustadter ja Michael H. Weber, löytyivät. Elokuva-adaptaation oikean tunnelman säilyttäminen oli tärkeää Greenille, sillä tarina on hyvin henkilökohtainen hänelle. Green oli iloinen, kun tuotantoyhtiö lupasi olla uskollinen kirjalle ja kunnioittaa tarinaa. Green on sanonut videollaan, että hän myi ainoastaan oikeudet teoksensa muuntamiseksi elokuva-adaptaatioksi, hän ei myynyt oikeuksia ollakseen itse tekemässä elokuva-adaptaatiota. Jos Green ei olisi pitänyt elokuva-adaptaatiosta, olisi hän ilmaissut sen suoraan. Green sai rahaa vain teoksensa oikeuksien myymisestä tuotantoyhtiölle, itse elokuvan tuotosta hän ei saa palkkiota, joten hän voi sanoa mielipiteensä elokuva-adaptaatiosta täysin rehellisesti. Tuotanto-

yhtiön onneksi Green rakasti kirjastaan tehtyä elokuva-adaptaatiota. (Green 2014; The MacGuffin 2014; Vineyard 2014.)

The Fault in Our Stars -elokuva-adaptaatio julkaistiin kesällä 2014 ja toinen Greenin kirjaan perustuva elokuva-adaptaatio, Paper Towns, julkaistaan kesällä 2015 (IMDb:n www-sivut 2015).

5 MUUTOKSET ELOKUVA-ADAPTAATIOISSA

Jokaista kirjan juonenkäännettä ja pienimpiä yksityiskohtia on mahdoton sisällyttää elokuva-adaptaatioon, joten joitakin muutoksia ja poistoja pitää tehdä. Elokuva-adaptaatioissa muutokset tehdään, jotta elokuva toimisi juonellisesti paremmin, jotta se olisi yhtenäinen ja ymmärrettävä. Myös aika, raha ja oikea osaaminen – tai sen puute – ovat usein syynä muutoksiin. Muutoksia ei tehdä ärsyttääkseen katsojia ja lukijoita, mutta muutosten tekoa ei myöskään vältetä miellyttääkseen katsojia ja lukijoita. Kirjan ja elokuva-adaptaation välillä tehtyjä muutoksia voidaan yleisesti perustella, mutta yleensä ei ole jotain tarkkaa syytä, miksi jokin tietty kohta on muutettu tai poistettu. (Hayward 2010, 14; Loucks 2011, 145; Murray 2011, 106; Wright 2011, 180.)

Kirjailija John Greenin mielestä on tärkeää, että kirjoja muokataan elokuva-adaptaatioissa. Hän on aina ollut sitä mieltä, että elokuva-adaptaatio ei voi olla täysin uskollinen kirjalle, koska kirja on keskustelua ja syvemmän yhteyden luomista kirjailijan ja lukijan välillä. Elokuva on taas asia, jota katsotaan. Jos elokuvaa yrittää tehdä liian uskollisesti tai jos tuotantoyhtiö yrittää muovata lukijoiden mielipidettä liikaa, lopputulos on Greenin mielestään vain naurettava yritys saada kirjan taika siirrettyä valkokankaalle. Green sanoo, että on tärkeämpi tehdä hyvä elokuva kuin täysin uskollinen elokuva-adaptaatio. Green on osallistunut teostensa The Fault In Our Starsin ja Paper Townsin elokuva-adaptaatioiden kuvauksiin ja hänestä on ollut tärkeää, että elokuvista tulee hyviä juonellisesti, että ne toimivat itsenäisesti. Etteivät ne ole vain yksi uusi osaa kirjaa, alkuperäistä teosta. (Greenin www-sivut 2015.)

Greenin kanssa samoilla linjoilla alkuperäisen teoksen ja elokuva-adaptaation lojaaliuden ja samanlaisuuden kanssa on elokuva-kriitikko Jarrel D. Wright. Wright (2011, 177) mainitsee, että ainut tapa tehdä adaptaatiosta täysin samanlainen ja täysin lojaali muunnos olisi vain jos kirjan sivut kulkisivat koko ajan elokuvan vierellä. Näin katsoja voisi seurata molempia muotoja samaan aikaan. Tällainen tapa ei toimisi, sillä ihminen ei voi keskittyä kahteen erilaiseen formaattiin samaan aikaan ja kirjan sivuja ei ehdi lukemaan samaa tahtia kuin tarinaa kerrotaan elokuvana. Elokuva-adaptaatio ei myöskään välttämättä noudata kirjassa olevaa tarinaa samassa, kronologisessa järjestyksessä.

Elokuva-adaptaatio on samalla enemmän ja vähemmän kuin kirja. Elokuvaa mainostetaan enemmän kuin kirjaa. Yhdessä ne luovat toisiaan täydentävät kokonaisuudet ja molemmat hyötyvät toisista. Elokuvalle on jo valmis katsojakunta kirjan myötä ja kirja saa lisää julkisuutta sekä kiinnostusta elokuvan myötä. (Hayward 2010, 13-14.) Menestynyt kirja voi saada parhaimmillaan miljoona lukijaa, suosittu Broadwayesitys tavoittaa miljoonasta kahdeksaan miljoona katsojaa, kun taas hyvä elokuva- tai tv-adaptaatio löytää katsojia ympäri maailman monen miljoonan edestä enemmän (Hutcheon 2006, 5).

Kirjalla ja elokuvalla on erilaiset tavat kertoa asioita. Näin ollen elokuva-adaptaation ei tarvitsekaan kulkea käsi kädessä kirjan kanssa. Sen ei pidä noudattaa täydellistä kronologista järjestystä. Kirjoissa usein pohjustetaan aikakausi, ympäristö ja hahmot ennen kuin itse tarina alkaa. Elokuvassa on taas parempi aloittaa tarinan kerronta heti ja tuoda taustatiedot ja tarpeelliset faktat esille tarinan ja hahmojen kehittyessä. (Gunning 2011, 42; Murray 2011, 92.)

Dashnerin ajattelumalli ja tapa aloittaa kirja perustuu myös toimintaan. *The Maze Runner* alkaa heti toiminnalla ja lukijalle – tai elokuvan katsojalle – selviää tärkeät asiat samaan aikaan, kun ne selviävät päähahmolle, Thomasillekin. Myös Roth mainitsee tämän yhtenä kulmakivenään kirjoitustavassaan. Tämän periaatteen Roth on tosin sanonut oppineensa luettuaan Dashnerin kirjan. Roth toteaa, että kun tarina on tarpeeksi hyvä ja kun luottaa omaan tarinaansa ja tekemiseensä, voi kirjan aloittaa

toiminnalla. Tarpeeksi hyvä tarina kantaa aloituksen ilman taustatarinaa. (Roth 2010.)

Moniulotteisuutta sekä kirjan ja elokuva-adaptaation välistä yhteyttä lisätäkseen, tuotantoyhtiöt ovat lisänneet kirjojen kirjailijat elokuva-adaptaatioihin. Rothilla, Dashnerillä ja Greenillä on jokaisella pienet roolit elokuvissa. Roth on yksi Dauntlesseista, jotka juhlivat lipunryöstöpelin jälkeistä voittoa liitämällä alas hylätystä, 100 kerroksisesta tornista. Roth on yksi ensimmäisistä ovesta ulos tulevista hahmoista talon huipulla. Dashner esittää yhtä WICKEDin tutkijaa elokuvan lopussa, jossa organisaation johtaja, Ava Paige, kertoo labyrintin tarkoituksen, käy testitulokset läpi ja julistaa kokeiden toisen vaiheen alkavaksi. Dashner istuu pöydässä lähimpänä Paigea. Greenin elokuvasuoritus ei päässyt viralliseen elokuvaan, vaan se on vain leikkamattomassa versiossa. Greenin kohtaus ei ollut elokuvan tarinan kannalta oleellinen kohtaus, kirjassa se vain syvensi Hazelin hahmoa. Green näytteli elokuva-adaptaatioissa pienen uteliaan tytön isää lentokentällä. Tyttö oli utelias Hazelin happiviiksistä, joita Hazelin on pidettävä koko ajan. Green toppuutteli uteliasta tytärtään utelemasta liikaa Hazelin sairaudesta, mutta Hazel antoi tytön kokeilla happiviiksiä. Lopulta Greenin näyttelemä isä vie tytön pois häiritsemästä Hazelia ja Gusia, jotka odottavat Amsterdamin lentonsa lähtöä.

Muutoksista huolimatta hyvä ja uskottava elokuva-adaptaatio koostuu hyvästä tuotantotiimistä ja erityisesti uskottavista näyttelijöistä. Osaavat näyttelijät pystyvät luomaan elokuvasta uskottavan ja mielenkiintoisen. Kaikkia kirjan hahmoja ei myöskään aina pystytä sisällyttämään elokuvaan, jossakin pitää tehdä leikkauksia. Sivuhenkilöt, joilla ei ole merkittävää roolia, on parempi jättää kokonaan pois elokuva-adaptaatiosta, jotta elokuva olisi kokonaisuutena uskottava ja selkeä. (Murray 2011, 106-107; Patterson 2011, 134.)

5.1 Divergent

Divergent-kirja pohjautuu tulevaisuuden Chicagoon ja myös elokuva-adaptaatio on kuvattu Chicagossa. Kohtaukset ovat pyritty kuvaamaan oikeassa ympäristössä, sillä vaikka Divergent-maailma sijoittuu tulevaisuuteen, ei teknologinen kehitys ole men-

nyt paljoo eteenpäin. Kaikki kehitys on käytetty seerumeihin ja koneisiin, joiden avulla nähdään ihmisen mielen sisään. Suurimmat eroavaisuudet Divergent-kirjan ja elokuva-adaptaation välillä on pelkosimulaatioissa. Elokuva-adaptaatiossa simulaatiokohtauksia on yhdistetty ja jotain on poistettu kokonaan. Kirja perustuu simulaatioihin ja omien pelkojen ylipääsemiseen, mutta jos elokuva-adaptaatioon olisi lisätty kaikki simulaatiot, olisi elokuva ollut kokonaisuutena liian pitkä ja tylsä. Kirjassa pystytään keskittymään ja jakamaan tarinaa eri osiin helpommin, kun on enemmän aikaa. Elokuvassa jokainen sekunti on tärkeä ja elokuvantekijöiden pitää tarkasti miettiä, mitkä kohtaukset ovat tarinan kulun ja juonen ymmärrettävyyden kannalta oleellisia. Elokuva-adaptaatiossa simulaatioiden merkitys ja idea tulevat katsojalle selväksi, vaikka niitä on supistettu alkuperäiseen teokseen nähden.

Kirjassa on myös enemmän aikaa keskittyä ympäristöön ja sivuhahmoihin. Divergentin maailmassa on yhteensä viisi eri ihmisryhmää. Kolmeen ryhmään – Dauntless, Abnegation ja Erudite – keskitytään eniten molemmissa, sekä kirjassa että elokuva-adaptaatiossa. Kirjassa on esitelty myös kaksi muuta ryhmää – Candor ja Amity – mutta elokuva-adaptaatiosta on karsittu näiden esittely kokonaan. Elokuva-adaptaation alussa, jossa Tris osallistuu pelkokokeeseen ja valitsemisseremoniaan, ovat Candor ja Amitykin mukana, mutta näillä ryhmillä ei ole tärkeää roolia, ne ovat vain taustalla luomassa uskottavampaa kohtausta. Kirjasarjan toisessa osassa, Insurgentissa, tullaan keskittymään myös Candoriin ja Amityyn, koska heillä tulee olemaan juonellisesti suurempi merkitys.

Samalla periaatteella turhat sivuhahmot ovat karsittu elokuva-adaptaatiosta. Tris tutustuu Dauntlessissa Uriahiin, mutta elokuva-adaptaatiossa Uriahia ei ole ollenkaan. Uriahin leikkaamista elokuva-adaptaatiosta on perusteltu ajalla. Uriahin hahmo esiintyy kirjassa muutamassa kohdassa, mutta rooli ei ole merkittävä. Uriah tullaan näkemään sarjan toisessa elokuva-adaptaatiossa, Insurgentissa, jossa hänellä on suurempi rooli. Jos elokuva-adaptaatiossa on liikaa hahmoja, ei katsoja pysy mukana. Onkin järkevämpi keskittyä päähahmoihin ja juonen selkeään läpikäymiseen. Rothin mielestä on tärkeää, että tuotantoyhtiö haluaa keskittyä Uriahin rooliin. Uriahin roolista halutaan tehdä oikeanlainen ja kirjan Uriahia kunnioittava hahmo Insurgentin elokuva-adaptaatioon. (Roth 2013.)

5.2 The Maze Runner

The Maze Runner -elokuva-adaptaatiassa on panostettu visuaaliseen ilmaisuun ja asioiden selittämiseen kuvallisesti. Koko labyrintti on suuri ja näyttävä taideteos, jonka jokaiseen yksityiskohtaan on kiinnitetty huomiota. Koska The Maze Runnerin juoni on melko sekava ja asioita tapahtuu koko ajan, mielestäni asioiden näyttäminen ja siihen panostaminen on tärkeää. Tämän on myös elokuvan ohjaaja Wes Ball huomionnut hyvin. Jos elokuvan menee katsomaan ilman, että on lukenut kirjan ensin, voi olla vaikea hahmottaa kaikkea ympärillä olevaa ja tapahtuvaa, mutta kun asiat näytetään hyvin, selkeyttää se koko elokuvan kulkua. Elokuva-adaptaatiassa esimerkiksi labyrinttiä ja sen mekanismeita näytetään tarkasti, jotta katsoja ymmärtää mistä on kyse ja miten labyrintti toimii.

The Maze Runner -elokuva-adaptaation juonta on selkeytetty ja yksinkertaistettu. Kirjassa juonenkäänteet tulevat lukijalle yllätyksenä, kun taas elokuva-adaptaatiassa kaikki on pyritty näyttämään ja selittämään yksinkertaisemmin ja järkevästi. Elokuva-adaptaation lopussa WICKEDin johtaja, Ava Paige, myös kertoo ja selittää koko labyrintin tarkoituksen ja luo jännitteen tulevaa toista osaa varten. Jos elokuva-adaptaation loppu olisi tehty samoin kuin kirjassa, olisi loppu ollut erittäin sekava. Kirjassa lukijalle ei selitetä asioita yhtä selkeästi ja itse ainakin luulin kirjan lopussa, että Thomas muiden selvinneiden Gladersien kanssa selvisi WICKEDistä, mutta todellisuudessa heidän ”pelastajatkin” ovat osa suurempaa koetta. Elokuvassa WICKEDin merkitys on mielestäni jaoteltu paljon selkeämmin ja samalla, kun Paige käy läpi WICKEDin suunnitelmia tutkijoille, katsojalle on hyvin selvää, että helikopterissa matkaaville Gladerseille labyrintti oli vasta alkua.

The Maze Runner -elokuva-adaptaatiassa yksityiskohtia on poistettu ja muutettu, jotta elokuva olisi selkeä. Kirjassa päähenkilö Thomasilla ja labyrinttiin viimeisenä tulleella Teresalla on kyky puhua keskenään telepaattisesti. Tämä osa on poistettu kokonaan elokuva-adaptaatiosta, koska se ei vaan toimisi yhtä hyvin valkokankaalla kuin kirjassa. Dashner oli myös tyytyväinen päätökseen jättää telepatia kokonaan pois. Hän on sanonut, että telepatia elokuva-adaptaatiassa olisi näyttänyt naurettavalta ja tyhmältä (Whyte 2013b). Elokuva-adaptaatiassa telepatia on korvattu Thomasin muistoilla. Koska jokaisen Gladerin, labyrinttiin joutuneen pojan, muisti on pyyhitty

ennen saapumista, myöskään Thomas ei muista alussa mitään, mutta ajan myötä Thomas näkee nukkuessaan välähdyksiä menneestä. Lopulta myös labyrintin koko totuus selviää Thomasille, kun hän pistää itseään Grieverin piikillä. Griever on labyrintissä elävä mekaaninen eläin, jonka pistos aktivoi aivoissa kohdan, josta on pyyhitty kaikki menneet muistot pois.

Jokaisella labyrintissä asuvalla Gladersilla on oma tehtävänsä yhteisössä. Kirjassa jokainen eri tehtävä on esitelty tarkoin ja koko aukio, Glade, on jaoteltu tehtävien mukaan eri osiin. Tämä koko esittely on jätetty elokuva-adaptaatiossa pois, koska kaikella yksityiskohtaisella esittelyllä ei ole merkitystä. Ainut tehtävä, joka esitellään tarkemmin on juoksijoiden rooli, koska se on suuri osa juonta ja Thomasia. Juoksijat käyvät joka päivä labyrinttiä läpi selvittääkseen kuinka he pääsevät sieltä pois. Kirjassa on kerrottu kuinka joka päivän päätteeksi jokainen juoksija piirtää labyrintin reitit paperille. Elokuva-adaptaatiossa tämä on tehty paljon visuaalisemmaksi, kun juoksijoiden johtaja Minho, näyttää Thomasille, kuinka juoksijat ovat rakentaneet pienoismallin labyrintistä. Elokuva-adaptaatiossa myös labyrintistä muodostunut koodi on selkeämpi. Elokuva-adaptaatiossa puhutaan vain labyrintin kahdeksasta eri osasta, jotka muuttuvat aina tietyssä järjestyksessä. Tämä numerojärjestys on lopulta koodi ulospääsyyn. Kirjassa taas koodi muodostuu useasta sanasta, joka selviää usean päivän labyrintin muutoksesta. Jos kirjan menetelmää olisi käytetty elokuva-adaptaatiossa, olisi elokuvan tarvinnut olla pidempi, jotta katsojalle käy selväksi, miten koodi saatiin selville. Nyt elokuva-adaptaatiossa piti vain näyttää katsojalle, kuinka Minho esittelee ja selittää labyrintin toiminnan Thomasille.

5.3 The Fault In Our Stars

John Greenin kirjaan perustuva The Fault In Our Stars -elokuva-adaptaatio on hyvin uskollinen kirjalle. On helpompi tehdä elokuva-adaptaatio kirjasta, joka sijoittuu nykyisyyteen ja joka on realistinen. Toki The Fault In Our Starsissakin on keksittyjä asioita, kuten Hazelin syöpään käytetty lääkitys, mutta kokonaisuutena The Fault In Our Stars perustuu todellisuuteen.

Muutoksia *The Fault In Our Stars* -elokuva-adaptaatiossa on alkuperäiseen kirjaan nähden yksityiskohdissa. Elokuva-adaptaatiosta on myös poistettu joitakin täytekohtauksia. Kohtauksia ei ole poistettu siksi, että ne olisivat olleet kirjassa huonoja, vaan kohtaukset ovat poistettu, koska niillä ei ole elokuvassa tarinan kulkuun liittyvää merkitystä.

Mielestäni elokuva-adaptaatioon tehdyt muutokset eivät muuta tarinaa millään tavalla. Muutetut kohdat sopivat elokuva-adaptaatioon paremmin kuin että kaikki olisi kuvattu niin kuin kirjassa on kerrottu. Hazelin ja Augustuksen ensitapaaminen oli elokuva-adaptaatiossa paljon värikkäämpi kuin kirjassa. Kirjassa Hazel huomaa kesken syöpävertaistukiryhmän, kuinka Gus tuijottaa häntä ja sen pohjalta he tutustuvat. Elokuva-adaptaatiossakin Gus tuijottaa Hazelia koko ryhmän ajan, mutta sitä ennen he törmäävät kirjaimellisesti toisiinsa ennen ryhmän alkua. Tällainen sattumoinen ja yllättävä kohtaaminen on elokuvallisesti paljon mielenkiintoisempi ja se toi lisää elävyyttä kohtaukseen.

Suurimpana erona elokuva-adaptaatiossa on muutettu loppua. Hazelin ja Gusin Amsterdamin matkan tarkoitus oli saada selville, mitä Hazelin lempikirjassa, *An Imperial Affliction*issa, tapahtuu keskeneräisen lopun jälkeen. Ratkaisua he eivät saa selville ja Gus lupaa itse kirjoittaa kirjan lopun Hazelille. Kirjassa, Gusin kuoleman jälkeen, Hazel itse tajuaa, että Gusin muistikirjasta puuttuu muutama sivu ja hän etsii niitä. Gus oli lähettänyt kirjoittamansa lopun kirjan kirjoittajalle Peter Van Houtenille ja Houtenin assistentti taas lähetti Gusin kirjoittaman lopun Hazelille sähköpostitse. Elokuva-adaptaatiossa Van Houten antaa itse kirjeen Hazelille Gusin hautajaisissa.

5.4 Yhteenveto Rothin, Dashnerin ja Greenin kirjoihin perustuvien elokuva-adaptaatioiden muutoksista

Elokuva-adaptaatiossa on aina muutoksia verrattuna alkuperäiseen teokseen. Koska elokuva-adaptaation ei ole tarkoitus olla täysi kopio kirjasta, muutoksia saa olla. Rothin ja Dashnerin kirjojen elokuva-adaptaatioissa on enemmän muutoksia ja ne ovat merkittävämpiä kuin Greenin kirjan elokuva-adaptaatiossa, koska Rothin ja Dashnerin tarinat ovat täysin fiktiivisiä. Greenin kirjakin on fiktiota, mutta se on silti

lähimpänä todellisuutta. Rothin ja Dashnerin luomat maailmat ovat täysin kuvitteellisia ja maailmojen muovaaminen elokuvaksi on vaatinut paljon työtä.

Todellisuudessa pienillä yksityiskohtaisilla muutoksilla ei ole elokuvassa väliä. Elokuva-adaptaation ei ole tärkeä olla täysin suora visuaalinen kopio kirjasta. Elokuvasa ja kirjassa on erilainen rakenne sekä erilaiset tavat viestiä ja kertoa asioita. Elokuva-adaptaatioiden muunnoksissa pyritään muuntamaan itse tarina, ei siirtää kirjan hahmoja suoraan valkokankaalle. Green on esimerkiksi maininnut, että Isaacin, Gusin kaverin, rooliin valittiin Nat Wolff, koska hän on osaava ja rooliin sopiva näyttelijä. On tärkeämpi löytää rooliin sopiva näyttelijä kuin löytää rooliin näyttelijä, joka vain näyttää kirjan hahmolta. Esimerkiksi Wolffilla on eriväriset hiukset kuin kirjan Isaacilla, mutta elokuvallisesti hiusten värillä ei ole mitään merkitystä. Elokuva-adaptaatioissa on tärkeämpi pyrkiä vaikuttavaan kokonaisuuteen kuin pienien yksityiskohtien toteuttamiseen. (Green 2013.)

Kaikki kirjailijat ovat olleet omalta osaltaan mukana elokuva-adaptaation teossa ja heidän mielipiteitään on kuunneltu. Elokuva-adaptaatiot eivät kuitenkaan ole olleet kirjailijoiden tekemiä, joten lopulta elokuva-adaptaation ja muutosten teko on ollut tuotantoyhtiön vastuulla. Jokaisen elokuva-adaptaation tuotantoyhtiölle on ollut kuitenkin tärkeää säilyttää uskottavuus ja side kirjan kanssa, joten elokuva-adaptaatiot ovat niin uskollisia kirjoille kuin mahdollista.

6 VASTAANOTTO

6.1 Menestys

Suosituilla kirjoilla on aina suuret fanijoukot kritisoimassa kaikkea, mitä elokuva-adaptaatioissa tehdään. Faneilla on omat vankat näkemyksensä siitä, kenen pitäisi olla pääosassa heidän suosikkikirjojensa elokuva-adaptaatioissa, mutta roolittajien on oltava osaavia ja pystyttävä välttämään fanien luoma paine. Suosituista elokuva-adaptaatioista ja niiden jatko-osista suosittuun tekevät jo valmis katsojakunta, mutta myös rooleihin hyvin sopivat ja osaavat näyttelijät. (Buchanan 2013.)

Esimerkiksi yksi suosituimmista elokuva-adaptaatioista nuorten aikuisten ikäryhmässä, Harry Potterin ja Twilightin luoman menestyksen jälkeen, on ollut The Hunger Games. Suuri osuus tästä suosiosta on tullut Jennifer Lawrence myötä. Lawrence näyttelee The Hunger Gamesissa Katniss Everdeeninä, tulevaisuuden epätoivoisessa yhteiskunnassa elävää nuorta naista. Kun Lawrence valittiin näyttelemään tätä roolia, olivat kirjan fanit raivoissaan. Heidän mielestä Lawrence ei ollut oikea valinta rooliin, mutta kun Lawrence vakuutti epäilijät näyttelijätaidoillaan, tuli The Hunger Gamesista menestys. The Hunger Games on ollut pohjana koko nuorten aikuisten elokuva-adaptaatioille 2010-luvulla, sillä se oli ensimmäisiä nuorten aikuisten kirjoja, josta tehtiin elokuva-adaptaatio ja josta tuli ilmiö. (Buchanan 2013.)

The Hunger Games on myös yksi syy, miksi Rothin ja Dashnerin kirjat sekä niiden elokuva-adaptaatiot ovat olleet menestys. Kaikki nämä kolme sarjaa perustuvat dystopiamaailmaan, joten kaikilla on samanlainen lukija- ja katsojakunta. Rothin mielestä hänen sarjansa vertaaminen Collinsin The Hunger Gamesiin on turhaa, koska vaikka ne molemmat on sijoitettu samaan genreen, ovat ne silti eri asiat. Roth on myös sanonut arvostelun ja vertailun olevan pelottavaa, koska jokaisella on oma mielipide asiasta ja The Hunger Games rikkoi aikoinaan kaikki mahdolliset myynti- ja katsojaennätykset nuorten aikuisten kategoriassa. Roth on samalla kuitenkin kiitollinen The Hunger Gamesin luomasta ilmiöstä, koska se auttoi myös löytämään Divergentin seuraajat. (Becker 2014.)

Siinä missä tunnettujen kirjailijoiden kirjoista halutaan tehdä elokuva-adaptaatioita taloudellisen edun ja jo olemassa olevien seuraajien takia, hyötyy myös kirjailija hyvästä elokuva-adaptaatiosta. Hyvä elokuva-adaptaatio tuo uusia lukijoita ja näin ollen tuloja myös kirjailijalle. Useasti kirjailijat ja kustantajat myös julkaisevat kirjoista uusia painoksia elokuva-aiheisilla kansilla ja oheistuotteilla kasvattaakseen kirjojen myyntiä. (Hutcheon 2006, 86-88.) The Fault In Our Stars -kirjaa esimerkiksi myytiin vuonna 2014 kokonaisuudessaan noin 3,5 miljoonaa kappaletta, joista noin miljoona oli elokuva-aiheisella kansilehdellä, Nielson Bookscanin arvion mukaan (Swanson 2014).

Elokuva-adaptaatiot, jotka eivät menesty, eivät ole onnistuneet saavuttamaan oikeaa katsojakuntaa. Nuoret aikuiset eivät yksinään ole tarpeeksi suuri ryhmä tekemään elokuva-adaptaatiosta menestyvää ilmiötä. Katsojalukujen rikkomiseksi tarvitaan myös aikuiset, jotka ovat hyväksyneet kirjan ja sen elokuva-adaptaation omakseen. (Buchanan 2013.)

6.2 Kritiikki

6.2.1 Yleisö

Tarkasteltaessa lukijoiden ja katsojien arvioita *Divergentistä*, *The Maze Runnerista* ja *The Fault In Our Starsista*, taulukossa 1 nähdään, että yleisesti *The Fault In Our Stars* on saanut parhaat arviot molemmista, sekä kirjasta että elokuva-adaptaatiosta (Goodreadsin www-sivut 2015; IMDb:n www-sivut 2015).

Taulukko 1. Lukijoiden ja katsojien arviot kirjoista ja niiden elokuva-adaptaatioista (Goodreadsin www-sivut 2015; IMDb:n www-sivut 2015).

	Goodreadsin kirja-arviot	IMDb:n elokuva-adaptaation arviot
The Fault In Our Stars	4,39/5 tähteä	8,0/10 tähteä
Divergent	4,32/5 tähteä	6,8/10 tähteä
The Maze Runner	4,02/5 tähteä	6,9/10 tähteä

Yksittäisistä ja realistisista kirjoista on helpompi tehdä elokuva-adaptaatioita. Greenin luoma maailma vastaa eniten todellisuutta näistä kolmesta kirjasta ja näin ollen siitä on helpompi tehdä uskollinen elokuva-adaptaatio. *Divergentin* ja *The Maze Runnerin* maailmoja on jouduttu muokkaamaan paljon elokuva-adaptaatiota varten. Yleisö arvostaa samanlaisuutta kirjan ja sen elokuva-adaptaation välillä. Yleisön arvioon on varmasti vaikuttanut myös se, että *The Fault In Our Stars* on yksi itsenäinen kokonaisuus, kun taas *Divergent* ja *The Maze Runner* koostuvat kolmesta eri kirjasta. Arvostelijat eivät ole osanneet antaa todellisia arvioita sarjojen ensimmäisistä osista, koska he vertaavat eroja kirjan ja elokuva-adaptaation ensimmäisten osien välillä ja

rinnastavat nämä erot myös tuleviin osiin. Kun kirjasarja muunnetaan elokuva-adaptaatioksi, on nuorille aikuisille erityisen tärkeää säilyttää koko sarjassa yhtäläisyys kirjojen ja elokuva-adaptaatioiden välillä ja arvostelijat kiinnittävät huomiota jokaiseen pieneen eroavaisuuteen.

Arvostelijat etsivät kritiikille syitä ja perusteluita. On helpompi kritisoida kuvitteellista maailmaa kuin realistista todellisuutta. Divergentin arvostelijat ovat esimerkiksi kritisoineet, kuinka koko dystopiamaailman kehitys on mennyt pieleen. Katsojalle ei käy ilmi, miksi on päädytty Divergentin kaltaiseen maailmaan ja mitä sitä ennen on tapahtunut. Katsojille ei myöskään käy selväksi, miksi ja miten eri ryhmien jaottelulla saadaan aikaan rauha ja miten se voi todellisuudessa toimia. Divergentiä ja The Hunger Gamesia myös verrataan, kuinka kummassakaan tarinassa ei ole järkeä ja kuinka yhdestä mitättömästä tytöstä voi tulla koko yhteiskunnan toivo ja muutoksen alku. (IMDb:n www-sivut 2015.)

Arvostelijat ovat unohtaneet, että fiktiivisten tarinoiden ei pidä olla täysin uskottavia. Kirjailijoiden ei tarvitse perustella tarinaansa nykyisten ja todellisten arvojen ympärille. Jos esimerkiksi The Maze Runnerin syitä olisi pohdittu nykyisen ajattelumaailman perusteella, eihän kukaan voisi eristää yhteisöä minnekään kokeita varten. Mutta kirjoissa ja niiden elokuva-adaptaatioissa on hyvä muistaa, että tarinat eivät ole totta, ne ovat fiktiota ja niiden ei tarvitse perustua järjelliseen ja todelliseen maailmaan. Kuviteltu maailma täytyy toki perustella, jotta se on vakuuttava, mutta maailmaa ei tarvitse rinnastaa todellisuuteen.

6.2.2 Kriitikot

Elokvakriitikko Tom Gunning (2011, 41) listaa kärkevästi kolme ongelmaa elokuva-adaptaatioissa ja niiden arvostelussa.

1. Elokuva-adaptaatioiden pitäisi olla täysin uskollisia kirjalliselle lähteelle.
2. Kriitikot aliarvioivat elokuva-adaptaation uniikin kielen, eivätkä tiedosta elokuva-adaptaatiota itsenäisenä elokuvatyönä, vaan rinnastavat ne aina kirjaan.
3. Uudet adaptaatiot ja niiden tekijät eivät saavuta klassikkoteosten arvostusta.

Kriitikot aloittavat arvostelun listaamalla erot kirjan ja adaptaation välillä. Gunning (2011, 41-42) kyseenalaistaa tämän teorian, sillä miten kaksi erilaista taiteen lajia voisivat olla samanlaisia? Miten niillä voi olla samanlainen kulttuurinen arvo? Tekemällä elokuva-adaptaatioista täysin samanlaisia kuin kirjoista, pyritään tyydyttämään vain massamedian tarpeet. Ei jätetä tilaa omalle luovalle ajattelulle, eikä kirjassa käsiteltävien aiheiden prosessoimiselle ja kehittämiseksi. Tällaisella ajattelutavalla ei ole mahdollista ymmärtää elokuva-adaptaatioita. Gunningin mukaan pitäisi ennemminkin keskittyä ymmärtämään tapa miten elokuva-adaptaatio viestii kirjallisuuden kanssa, ei niinkään tapa millainen elokuva on. Pitäisi pystyä testaamaan ja koetelemaan elokuva-adaptaation periaatteet rinnastaen ne alkuperäiseen lähteeseen ja sen sanomaan.

Kirjojen ja niiden elokuva-adaptaatioiden kriitikoiden kritiikit ja mielipiteet pohjautuvat heidän omiin näkemyksiinsä ja heidän omiin maailmankatsomuksiinsa. Kritiikit ja mielipiteet ovat pohjattuna kriitikoiden tarpeeseen luoda lyhyt yhteenveto kirjasta ja elokuva-adaptaatiosta. Kriitikoiden tekemistä arvosteluista tulisi moniulotteisempia, jos arvosteluissa keskityttäisiin myös kahden eri formaatin väliseen suhteeseen ja niiden luomaan yhteiseen sanomaan, eikä vain kahden eri formaatin välisten erojen listaamiseen.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää arvioida lopuksi, että onko tutkimus luotettava ja paikkaansa pitävä. Laadullisen tutkimuksen lopputulos riippuu tutkijasta ja hänen omasta asenteestaan. Laadullisessa tutkimuksessa ei voi olla vain yhtä oikeaa ratkaisua, koska jokainen tutkija pohjaa tutkimustulokset omaan subjektiiviseen näkemykseen. On kuitenkin tärkeää tarkistaa tutkimustuloksen todenmukaisuus ja varmistaa se, että tutkimusaineistoa on analysoitu oikein. (Kananen 2014, 258-259.)

Koska keräsin tutkimusaineistoni monesta eri lähteestä ja aineistoni koostuu monesta eri formaatista, uskon tutkimusaineistoni olevan luotettava ja monipuolinen. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeä pystyä jaottelemaan aineisto sen käyttötavan mukaan, jotta sitä on helpompi ja selkeämpi analysoida, ja jotta siitä on helpompi luoda yhtenäinen tutkimustulos (Kananen 2014, 119).

Opinnäytetyöni tarkoitus ei ollut kertoa tarkasti itse elokuva-adaptaation teosta, vaan pyrin alun perinkin vaan luomaan kattavan yleiskuvan elokuva-adaptaatiosta ja elokuva-adaptaatioihin valittavista kirjoista sekä niiden kirjailijoista. Itse ainakin pidän opinnäytetyötäni ja tutkimustani onnistuneena yleiskatsauksena aiheesta. Olen pystynyt rinnastamaan tutkimusaineiston elokuva-adaptaation teoriaan ja pystynyt lisäämään tutkimukseni sekaan myös oman näkemykseni asiasta. Uskon, että jos joku ulkopuolinen lukee tämän, hänkin ymmärtää elokuva-adaptaation yleisen periaatteen ja seikat, mitkä vaikuttavat sen tekoon.

Päätelmäni tutkimuksesta on, että suosituista nuorten aikuisten kirjoista halutaan tehdä elokuva-adaptaatioita kirjan luoman ilmiön ja sen turvallisuuden takia. Kirjan luoma suosio ei kuitenkaan ole suoraan rinnastettavissa elokuva-adaptaation suosioon. Elokuva-adaptaation pitää olla vakuuttava, jotta kirjan yleisö katsoo sen olevan kirjan arvoinen. Tutkimuksesta selvisi myös, että elokuva-adaptaatiossa on sallittua ja suositeltavaakin olla muutoksia alkuperäiseen teokseen nähden. Vaikka yleisö ja kriitikot arvostelevatkin enimmäkseen vain kirjan ja elokuva-adaptaation eroja, näkee muutoksista, että kirjaa on analysoitu ja kirjan tarinaa on käsitelty, jotta siitä saisi paremman kokonaisuuden elokuvana.

8 LOPUKSI

Elokuva-adaptaatioiden edelleen yleistyessä ja niiden saavuttaessa koko ajan suurempia katsojakuntia, uskon että niiden arvostuskin tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Elokuva-adaptaatiot eivät ole välttämättä enää kritisoitava poikkeus elokuva-alalla,

vaan se on yksi elokuvailmaisun muoto, jota arvostetaan ja jota pidetään yhtä tärkeänä ilmaisukeinona kuin alkuperäisiä ja itsenäisiä elokuviakin.

Muutoksia elokuva-adaptaatioissa tulee aina olemaan alkuperäiseen teokseen nähden ja se on hyväksyttävää. Elokuva-adaptaation tarkoitus ei ole olla täysi kopio alkuperäisestä teoksesta. On sallittua ja suositeltavaakin, että elokuva-adaptaatioiden tekijät muovaavat alkuperäisen teoksen tarinaa ja sanomaa, sillä mielestäni silloin elokuva-adaptaation tekoon on käytetty luovaa ajattelua ja on pyritty tekemään jotain suurempaa kuin vain muunnos jostain toisesta teoksesta.

Uskon myös, että kirjailijoiden, kustannusyhtiöiden ja elokuva-adaptaatioiden tuotantoyhtiöiden yhteistyö tulee tulevaisuudessa kasvamaan. Uskolliset seuraajat luovat suosituista kirjoista ilmiön ja ilmiön myötä kirjan ja elokuva-adaptaation näkyvyys ja tunnettuus kasvaa. Uskolliset seuraajat tuovat uusia lukijoita kirjoille ja uusia katsojia elokuva-adaptaatioille. Samoin kuin elokuvakriitikoiden tulisi ottaa huomioon kirjan ja elokuva-adaptaation välinen yhteys, voisivat kustannusyhtiöt ja tuotantoyhtiötkin huomioida saman. Yhdessä kahdella eri formaatilla on paremmat mahdollisuudet saavuttaa suurempi ja monipuolisempi seuraajakunta kuin pyrkimällä menestykseen itsenäisesti.

Opin opinnäytetyötä tehdessäni enemmän kirjailijoiden roolista elokuva-adaptaatioissa ja jatkan innolla niiden tutkimista tulevaisuudessakin. Kävin juuri katsomassa Veronica Rothin toisen kirjan, *Insurgentin*, elokuva-adaptaation, mutta en pystynyt sisällyttämään sitä tähän opinnäytetyöhön, koska tämän työn palautus oli muutaman päivän päästä *Insurgentin* ensi-illasta. Mielenkiinnolla kuitenkin katson, pitääkö oppimani ja käsittelemäni teoriat paikkansa myös *Insurgentin* elokuva-adaptaatioissa.

Opinnäytetyöni koostui lukuisista eri lähteistä ja tutkimusaineistoista. Vaikka aineistoa oli paljon ja sitä löytyi koko ajan lisää, kun perehtyi kirjailijoihin ja elokuva-adaptaatioihin syvemmin, en kokenut aineiston määrää taakkana tai ongelmana. Koska olin alun perinkin kiinnostunut aiheesta, selvitin mielenkiinnolla kaiken mahdollisen, mitä vain oli löydettävissä. Olin perehtynyt elokuva-adaptaatioihin aieminkin, kun lopulta päätin tehdä myös opinnäytetyöni elokuva-adaptaatioista. Olen

seurannut kirjailijoita sosiaalisessa mediassa ja olen myös seurannut nuoria aikuisia sosiaalisessa mediassa, jotka ovat kiinnostuneita kirjoista. Youtubessa esimerkiksi on oma yhteisö, Booktube, jossa kirjoista kiinnostuneet nuoret aikuiset tekevät videoita lukemistaan kirjoista ja suosituista kirjailijoista. Booktuben myötä olen löytänyt monia uusia kirjailijoita ja kirjoja, sekä pystynyt itse seuraamaan, mistä kirjasta tai kirjasarjasta kulloinkin on tulossa ilmiö. Löysin myös kaikki opinnäytetyössäni käsittelemäni kirjat Booktuben myötä.

Vaikka tutkimusaineistoa oli paljon ja sitä löytyi aina lisää, pystyin rajaamaan aineistoni melko helposti. Halusin luoda yleiskuvan nuorten aikuisten kirjoista ja niiden elokuva-adaptaatioista, joten oli selkeää rajata tutkimusaineistokin perusasioihin ja jättää tarkempi ja johonkin tiettyyn opinnäytetyöhöni kuulumattomaan kirjaan yksilöity tutkimusaineisto pois. Opinnäytetyötäni aloittaessa ajattelin sisällyttää tutkimukseeni myös epäonnistuneet elokuva-adaptaatiot, mutta lopulta rajasin sen kokonaan pois, koska siihen olisin halunnut käyttää esimerkkinä yhtä tiettyä kirjasarjaa ja koin, että kolmen eri kirjasarjan ja yhden yksittäisen kirjan sisällyttäminen yhteen tutkimukseen ja opinnäytetyöhön olisi ollut liikaa. Kun perehdyin ainoastaan menestyneisiin kirjoihin ja niiden elokuva-adaptaatioihin, mielestäni kokonaisuudesta tuli selkeämpi.

LÄHTEET

Andrew, D. 2011. *The Economies Of Adaptation*. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) *True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity*. Oxford: Oxford University Press.

Bazer, M. 2014. Veronica Roth Talks 'Divergent' and Laid-Back People on The Interview Show. Viitattu 8.2.2015.
https://www.youtube.com/watch?v=ID8FuZA_Vko

Becker, C. 2014. 'Divergent' Author Started Writing Series At Age 21: 'I Didn't Go Out Much' . Viitattu 08.02.2015 http://www.huffingtonpost.com/2014/07/24/veronica-roth-divergent_n_5616988.html

Bernstein, P. 2014. How Indie Director Josh Boone Landed 'The Fault in Our Stars': He Pitched It as 'Titanic'. Viitattu 29.3.2015. <http://www.indiewire.com/article-how-indie-director-josh-boone-landed-the-fault-in-our-stars-he-pitched-it-as-titanic>

Billington, A. 2012. 'Ruin' Director Wes Ball Lands 'The Maze Runner' Directing Gig at Fox. Viitattu 21.2.2015. <http://www.firstshowing.net/2012/ruin-director-wes-ball-lands-the-maze-runner-directing-gig-at-fox/>

Blunt, T. 2014. The Maze Onscreen: Q&A with 'The Maze Runner' Author James Dashner. Viitattu 1.4.2015 <http://www.wordandfilm.com/2014/09/maze-onscreen-qa-with-maze-runner-author-james-dashner/>

Brissey, B. 2011. Summit Entertainment's Post-'Twilight' Plans Are 'Divergent'. Viitattu 8.2.2015. <http://hollywoodcrush.mtv.com/2011/03/18/twilight-divergent/>

Buchanan, K. 2013. Why Have So Many Recent YA Adaptations Flopped at the Box Office? Viitattu 6.2.2015. <http://www.vulture.com/2013/11/why-do-so-many-ya-adaptations-flop.html>

Clyde, J., Poppleton, T. & Linnell, C. 2014. Podcast: Interview with James Dashner and 'Maze Runner' review. Viitattu 13.3.2015. <http://www.flixjunkies.com/podcast-interview-with-james-dashner-and-maze-runner-review/>

Crowder, C. 2013. Chicago Novelist Sells Film Rights . Viitattu 8.2.2015. http://articles.chicagotribune.com/2013-02-04/entertainment/ct-books-0423-veronica-roth-20110422_1_film-rights-veronica-roth-debut-novel

Dashner, J. 2014. James Dashner Reveals 5 MAZE RUNNER Secrets. Viitattu 8.2.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=iVhRQM67r6c>

Dashner, James. 'The Tale of THE MAZE RUNNER'. THE DASHNER DUDE THE LIFE AND TIMES OF AN AUTHOR NAMED JAMES. 16.7.2008. Viitattu 8.2.2015 <http://jamesdashner.blogspot.fi/2008/07/tale-of-maze-runner.html>

Deahl, R. 2012. Fox Options John Green's 'Fault in Our Stars'. Viitattu 26.3.2015. <http://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/childrens/childrens-industry-news/article/50442-fox-options-john-green-s-fault-in-our-stars.html>

Goodreadsin www-sivut. Viitattu 8.2.2015 ja 11.4.2015. <http://www.goodreads.com>

Green, J. 2014. The Fault in Our Stars Movie Premiere. Viitattu 15.3.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=gXMJLoQGApg>

Green, J. 'Why Stuff Like Hair Color Is Not So Important to Me'. John Green's Tumblr. 17.9.2013. Viitattu 1.4.2015. <http://fishingboatproceeds.tumblr.com/post/61536058631/why-stuff-like-hair-color-is-not-so-important-to>

Greenin www-sivut. Viitattu 22.3.2015. <http://johngreenbooks.com>

Gunning, T. 2011. Literary Appropriation And Translation In Early Cinema. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity. Oxford: Oxford University Press.

IMDb:n www-sivut. Viitattu 8.2.2015 ja 11.4.2015. <http://www.imdb.com/>

Hayward, S. 2010. Cinema Studies: The Key Concepts. New York, Routledge: Abingdon.

Hutcheon, L. 2006. A Theory Of Adaptation. New York : Routledge.

Jameson, F. 2011. Afterword: Adaptation As A Philosophical Problem. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity. Oxford: Oxford University Press.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä: laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Leitch, T. 2007. Film Adaptation and Its Discontents: From Gone with the Wind to the Passion of the Christ. Baltimore: The Johns Hopkins University Press. Viitattu 16.3.2015. <http://site.ebrary.com.lillukka.samk.fi/lib/SAMK/reader.action?docID=10256337>

Loucks, J. 2011. Getting Away With Homage. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity. Oxford: Oxford University Press.

MacCabe, C. 2011. Introduction. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity. Oxford: Oxford University Press.

- McFarlane, B. 1996. *Novel To Film*. Oxford: Clarendon Press. Viitattu 15.3.2015. http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic84566.files/Required_readings/mcfarlane.pdf
- Misra, R. 2014. James Dashner Is Here To Answer Your Questions About The Maze Runner! Viitattu 8.2.2015. <http://io9.com/james-dashner-is-here-to-answer-your-questions-about-th-1626907054>
- Murray, K. 2011. *To Have And Have Not*. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) *True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity*. Oxford: Oxford University Press.
- Oxford Dictionariesin www.sivut. Viitattu 24.3.2015. <http://www.oxforddictionaries.com/>
- Pais, M. 2014. Ansel Elgort and Veronica Roth talk 'Divergent' and a world where everyone is Candor. Viitattu 4.4.2015. https://www.youtube.com/watch?v=h_5scJTWfnQ
- Patterson, S. 2011. *Universalizing A Nation And The Adaptation Of Trainspotting*. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) *True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity*. Oxford: Oxford University Press.
- Roth, Veronica. 'Divergent Inspiration'. Veronica Roth. 07.11.2011a. Viitattu 08.2.2015. <http://veronicarothbooks.blogspot.fi/2011/11/divergent-inspiration.html>
- Roth, Veronica. 'Set Visit (and Uriah Thoughts)!'. Veronica Roth. 20.4.2013. Viitattu 1.4.2015. <http://veronicarothbooks.blogspot.fi/2013/04/set-visit-and-uriah-thoughts.html>
- Roth, Veronica. 'The Real Book-to-Film Process + ComicCon Wonderland + Thoughtful Reflections = This Blog Post'. Veronica Roth. 30.7.2011b. Viitattu 20.2.2015. <http://veronicarothbooks.blogspot.fi/2011/07/real-book-to-film-process-comiccon.html>
- Roth, Veronica. 'What I Learned About Backstory, Thanks to James Dashner'. Veronica Roth. 24.9.2010. Viitattu 06.2.2015. <http://veronicarothbooks.blogspot.fi/2010/09/what-i-learned-about-backstory-thanks.html>
- Sproull, P. 2014. The Maze Runner's James Dashner: Movies are my first love. And that's how I write. Viitattu 20.2.2015. <http://www.theguardian.com/childrens-books-site/2014/oct/10/the-maze-runner-james-dashner-interview>
- Swanson, C. *The Bestselling Books of 2014*. Viitattu 2.4.2015. <http://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/industry-news/bookselling/article/65171-the-fault-in-our-stars-tops-print-and-digital.html>

The MacGuffin. 2014. Shailene Woodley, Nat Wolff & John Green Interview - The Fault in Our Stars | The MacGuffin. Viitattu 15.3.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=wvfbx4TgZUQ>

Vineyard, J. 2014. Summer Movie Preview 2014: John Green on The Fault in Our Stars and the Magic of Shailene Woodley. Viitattu 15.3.2015. <http://www.vulture.com/2014/04/john-green-interview-fault-in-our-stars-shailene-woodley.html>

Wickman, K. 2014. Exclusive: 'The Maze Runner' Will Get A New Prequel, 'The Fever Code'. Viitattu 8.2.2015. <http://www.mtv.com/news/1941528/maze-runner-fever-code-james-dashner/>

Whyte, M. 2013a. James Dashner On The Possibility Of More 'Maze Runner' Books, His New Series, More. 29.3.2015 <http://www.hypable.com/james-dashner-interview-maze-runner-eye-of-minds/>

Whyte, M. 2013b. James Dashner On 'The Maze Runner' Movie: 'It's Almost Too Good To Be True'. Viitattu 8.2.2015. <http://www.hypable.com/james-dashner-interview-maze-runner-movie/>

Wright, J. D. 2011. *Shades Of Horror*. Teoksessa C. MacCabe, K. Murray & R. Warner (toim.) *True To The Spirit: Film Adaptation And The Question Of Fidelity*. Oxford: Oxford University Press.

Zalben, A. 2014. YA Fantasy: Christopher Paolini, James Dashner & Brandon Sanderson. Viitattu 21.2.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=1edOXhnoCxY>